

TAUSTINFO

SUHTELISE PALGA MUUTUMINE AASTAIL 1993–2004

Suhtelise palga areng pärast 1992. aasta rahareformi kajastab ilmekalt nõudmise ja pakkumise vahekorra muutusi nii sise- kui välisturul (vt tabel a).¹

Selgelt eristatavad on ka jõulised muutused majanduspoliitikas. Näiteks põllumajandusele oli pikki aastaid iseloomulik suhtelise palga alanemine. Eesti loodulikke tingimusi arvestades võis seda täiesti loomulikuks pidada. Selle trendi murdis Eesti ühinemine Euroopa Liiduga ja ühtse põllumajanduspoliitika meetmete rakendamine, mille tulemusel oli juba 2004. aastal põllumajanduses märgata suhtelise palga väikest tõusu.

Tööturul peegeldub ka selgelt tõsiasi, et Eestil puuduvad looduslikud konkurentsieeldused kalandusega tegelemiseks, mistõttu selle sektori suhtelised palgad on kogu vaadeldava perioodi jooksul alanenud.

Möödunud kümnendile oli omane suhtelise palga kiirem kasv nn uutel tegevusaladel, nagu näiteks finantsvahendus ning kinnisvaraarendus ja -hooldus.

Tinglikult võib selliste uute tegevusalade hulka liigitada ka avaliku halduse, sest iseseisvale riigile iseloomulik avalike teenuste pakkumine 1990ndate algul täies mahus veel puudus. Avaliku sektori suhtelised palgad kasvasid kuni möödunud kümnendi lõpuni. Kahtlemata kajastusid palgakasvus ka muutused ametnikestruktuuris ja järjest kõrgeenenud kvalifikatsiooninõuded ning haridussüsteemi suutmatus nõutavaid spetsialiste õigel ajal ja vajalikul hulgal ette valmistada.

Käesoleval kümnendil on palgakasv olnud tegevusalade kaupa märksa ühtlasem. Erandiks on kinnisvaraarenduse ja ka ehitusega seotud erialad, kus võib täheldada suhteliste palkade kiiret kasvu. Töötleva tööstuse palgatase on jätkuvalt keskmisest madalam.

Kokkuvõttes võib öelda, et kogu vaadeldavale perioodile oli iseloomulik pidev, ehkki aeglane ühtlustumine, mille Vene kriisi aegne surutis korras katkestas.

Tabel a. Tegevusalade palkade erinevus keskmisest palgast (indeks, tegevusalade keskmine = 1)

	1993	1998	2000	2004
Põllumajandus ja jahindus	0,60	0,61	0,58	0,66
Metsamajandus	0,85	0,98	0,89	1,00
Kalandus	1,15	0,89	0,72	0,61
Mäetööstus	1,39	1,19	1,20	1,19
Töötlev tööstus	0,97	0,99	0,97	0,92
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	1,38	1,35	1,21	1,16
Ehitus	1,19	1,02	0,89	1,02
Hulgi- ja jaemüük	0,86	0,88	0,96	0,95
Hotellid ja restoranid	0,74	0,64	0,62	0,62
Veondus, laondus ja side	1,63	1,24	1,23	1,10
Finantsvahendus	2,34	2,16	2,22	2,06
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	0,97	1,11	1,01	1,28
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1,03	1,20	1,28	1,27
Haridus	0,80	0,82	0,85	0,89
Tervishoid ja sotsiaalhooldus	0,77	0,89	0,89	0,90
Muud ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteeninduse liigid	0,77	0,82	0,85	0,86

Allikas: ESA

¹ Suhteliste palkade võrdlemisel peab arvestama, et mõnel tegevusalal (põllumajandus, kalandus, puhkemajandus jne) on füüsilisest isikust ettevõtjate ja osalise koormusega palgaliste osatähtsus suurem. Need tegurid kalduvad muudel võrdsetel tingimustel keskmist palgataset alandama.